

2020-06-21

Remissvar: Delbetänkandet SOU 2020:23 Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning

Svenska Psykiatriska Föreningen (SPF) tackar för möjligheten att yttra sig över rubricerade delbetänkande.

Sammanfattning:

Sammantaget samtycker föreningen till den breda översynen av hälso- och sjukvårdens roll i civilförsvaret. De psykologiska och psykiatriska aspekterna behöver beaktas i utbildning, planering och i händelse av krig.

Avsnitt 3: Planering, ledning och samordning

Omhändertagande av krisdrabbade (lätt skadade, vittnen och anhöriga) är en viktig del i det akuta skedet som behöver beaktas på samma sätt som akut kroppslig sjukdom. Fungerar inte krisomhändertagandet kan det belasta akutsjukhusen och försvåra vården. PKL-verksamhet (psykologisk/psykiatrisk katastrofledning) eller motsvarande behöver ingå i organisationen för att kunna ansvara för krisomhändertagandet.

Regionerna behöver ge möjlighet att avsätta personal och arbetstid för denna verksamhet i större omfattning än vad som görs nu. Därtill medverka till utbildning och regelbundna övningar för att säkerställa god kompetens. Övningar gällande krisdrabbades omhändertagande skulle även kunna planeras med Försvarsmakten för ett samordnat agerande.

Trossamfundens resurser utgör ett viktigt stöd för samhället vid allvarliga händelser oavsett trosinriktning. Trossamfunden, inklusive sjukhuskyrkorna, bör ingå i krisplaneringen eftersom all krishantering inte behöver innefatta psykiatrisk vård. Religion och samfundens gemenskap är centrala för många invånare. Trossamfunden har dessutom kunskap om kulturella aspekter samt viktiga nätverkskontakter som kan komma samhället väl till gagn.

Avsnitt 4: Mål för hälso- och sjukvården inom totalförsvaret

Svenska Psykiatriska Föreningen betonar vikten av att personer med allvarlig psykisk sjukdom ska få adekvat vård även under krissituationer och krig.

Avsnitt 5: Hälso- och sjukvårdens förmåga i kris och krig

Utöver medicinsk vård, krävs även en organisation för att ta hand om ett stort antal avlidna personer. Flödet från sjukhus till bårhus och begravningsceremoni behöver säkerställas. Under pandemin var det t ex brist på kylrumsplatser i Stockholmsområdet.

Kunskapen om Socialstyrelsens nationella fördelningsnyckel gällande patienters fördelning mellan sjukhus och regioner behöver spridas och vara förankrat i verksamheterna. Övningar är av vikt för att aktörerna skall agera samordnat.

Avsnitt 8: Förnödenhetsförsörjning

De senaste åren har det vid flera tillfällen uppkommit brist på viktiga läkemedel t.ex. litium som är förstahandspreparat för att förebygga bipolär sjukdom som obehandlad kan leda till svår psykisk sjukdom i form av manier eller svåra depressioner. Det har även förekommit brist på vanliga sömnmediciner och ångstdämpande läkemedel. Lagerhållning av läkemedel som används vid psykisk sjukdom behöver säkerställas, både vid normalläge och förhöjd beredskap. De läkemedel som främst avses är litium, neuroleptika i såväl tablett som injektionsform (mot psykos), bensodizepiner (mot ångest) samt sömnläkemedel.

Avsnitt 9: Utbildnings och övning

Gällande utbildning behöver även psykologiska och psykiatriska tillstånd beaktas t.ex. krisreaktioner, akuta stressreaktioner och posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). Det är viktigt att säkerställa en basal kunskap kring omhändertagande av krisdrabbade för att förebygga svårare psykiatriska tillstånd. Här är Socialstyrelsens skrift ("Krisstöd vid allvarlig händelse", 2018) ett viktigt dokument som belyser att okunnigt bemötande kan riskera återtraumatisering av individer.

För Svenska Psykiatriska Föreningen

Linda Martinik
Sekreterare

Cave Sinai
Ledamot